

EDUSKUNTA
Maa- ja
metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

1/3

Asia: Asia: U 55/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) ja yhteisen kalastuspolitiikan (YKP) uudistuksesta

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) ja kalastuspolitiikan (YKP) uudistuksesta kaudelle 2028–2034 maatalousteeman osalta. MTK:n näkökulmasta maatalouden osalta uudistuksen tärkein kysymys on rahoituksen riittävyys, maatalouden kannattavuuden turvaaminen sekä toimintaympäristön kannustavuus aktiiviseen ruuan tuotantoon. Uudistuksen tulee mahdollistaa suomalaisen ruoantuotannon jatkuvuus, viljelijöiden toimeentulo ja maaseudun elinvoima – erityisesti pohjoisissa ja haastavissa olosuhteissa.

1. Rahoitus ja kannattavuus

MTK korostaa, että CAP-rahoituksen taso on turvattava vähintään nykyisellä tasolla. Komission esittämä EU-rahoitus vaikuttaa Suomen osalta riittämättömältä: EU:n rahoitusosuus pienenee sekä suhteellisesti että euromääräisesti, mikä lisää painetta kansallisen vastinrahoituksen korottamiseen. Esimerkiksi osarahoitteisten tukimuotojen kansallisen rahoitusosuuden vähimmäistasoa ollaan nostamassa, ja markkina-asetuksen alla olevat tukimuodot tulisivat osarahoitteisiksi. Komission esittämä vähimmäistaso maatalouden rahoitukseen Suomessa on nimellisesti lähes 15 % nykyistä pienempi. MTK pitää tätä tasoa yksinkertaisesti riittämättömänä nykyisessä kustannusympäristössä ja vaatimustasossa.

MTK vaatii, että mahdolliset EU-rahoituksen menetykset kompensoidaan kansallisesti täysimääräisesti. Rahoituksen tulee mahdollistaa kannattava tuotanto, investoinnit ja huoltovarmuus. Rahoitus on edellytys investoinneille, nuorten viljelijöiden alalle tulolle ja maaseudun elinvoimalle. Valtioneuvosto jakaa tämän huolen ja tavoittelee mahdollisimman korkeaa saantoa Suomelle.

On kuitenkin muistettava, että maatalouden kannattavuutta voidaan parantaa pysyvästi vain kasvattamalla viljelijöiden tuloja markkinoilta. Julkinen tuki on tärkeä, mutta tuottajan aseman vahvistaminen ruokaketjussa ja markkinaehtoinen tulonmuodostus ovat avainasemassa.

2. Tukijärjestelmien yksinkertaistaminen ja kansallinen liikkumavara

Uudistuksessa tukijärjestelmien yksinkertaistaminen ja hallinnollisen taakan keventäminen ovat keskiössä. MTK painottaa, että yksinkertaistaminen ei saa johtaa viljelijän aseman heikentymiseen tai budjettileikkauksiin. Kansallisen liikkumavaran lisääminen tukitoimenpiteiden suunnittelussa on välttämätöntä, jotta Suomen erityisolosuhteet voidaan huomioida. Komission esityksessä nykyinen vihreä arkkitehtuuri korvattaisiin vastuullisella tilanhoidolla, jossa jäsenmaalle annetaan aiempaa suurempi jousto määritellä viljelijälle

pakollisten toimenpiteiden ehdot. MTK pitää tätä kehitystä myönteisenä, mutta korostaa rahoituksen nostamista mahdollisen vaatimustason noston mukana.

3. Degressiivinen pinta-alatuki, tukikatto ja eläkeläisten asema

Komission ehdotus sisältää portaittain alenevan pinta-alatuen, jossa olisi myös tukikatto. Tämä tukimuoto korvaisi nykyisen perustulotuen, uudelleenjakotuen ja EU:n nuorten viljelijöiden pinta-alatuen. Degressio on esityksessä varsin kaavamainen: tukea leikataan ensin 25 %, sitten 50 % ja lopuksi 75 %, ja tukikatto on 100 000 euroa tilaa kohti. MTK suhtautuu tähän varauksella, sillä järjestelmä voi rajoittaa tilojen kehittämistä ja lisätä tukijärjestelmä hallinnollista monimutkaisuutta. MTK:n mukaan degression ensimmäisen portaan tulisi esitetyn 20 000 euron sijaan olla vähintään kahden henkilön keskimääräisen vuotuisen palkan tasolla, jotta peruste perheviljelmäpohjaisesta maataloudesta näkyisi politiikan sisällössä ja toisaalta myös perheviljelmäpohjaisen maatalouden kilpailukyky pystytään turvaamaan.

Ehdotukseen sisältyy myös se, että viimeistään vuodesta 2032 alkaen alenevaa pinta-alatukea ei enää maksettaisi viljelijöille, jotka ovat saavuttaneet kansallisen vanhuuseläkeiän ja nostavat eläkettä. MTK kannattaa tätä periaatetta, mutta korostaa samalla, että tukijärjestelmän tulee olla joustava ja mahdollistaa aktiivisen tuotannon jatkaminen eläkeiän jälkeen, jos viljelijä ei nosta eläkettä. Eläkeläisten ulkopuolelle jättäminen koskee vain pinta-alaperusteista tulotukea – muut tukimuodot, kuten ympäristökorvaus tai luonnonhaittakorvaus, voivat olla edelleen mahdollisia eläkeläisille.

4. Tuotantosidonnainen tuki

Tuotantosidonnaisten tukien osalta keskeisin muutos on laskentatapa, jolla lasketaan kunkin jäsenmaan tuotantosidonnaisen tuen enimmäismäärä. Komission esityksessä tuotantosidonnaisen tuen perusprosenttia nostetaan 20:een, ja määrää voidaan korottaa viidellä prosentilla jäsenmaille, joilla on yhteistä rajaa Venäjän tai Valko-Venäjän kanssa. Laskennan pohjana käytettäisiin aiemman suorien tukien kokonaissumman sijaan alenevan tulotuen kokonaissummaa, mikä johtaisi Suomessa tuotantosidonnaisen tuen enimmäismäärän alenemiseen noin 20 milj. euroa nykytasosta. MTK:n näkökulmasta tuotantosidonnaisen tuen enimmäismäärän laskentatapaan pitää saada muutos, jotta esimerkiksi huoltovarmuus ja kasvivalvauksen tuotanto voidaan turvata.

5. Pienten tilojen tukijärjestelmä

MTK suhtautuu pienten tilojen tukijärjestelmään varauksella – järjestelmä ei saa lisätä byrokratiaa eikä syrjäyttää kustannus- ja tulopohjaisia tukia. Tukijärjestelmän tarjoama lisäarvo suomalaisen maatalouden näkökulmasta vaikuttaa kovin pieneltä ja siten tulisi olla jäsenvaltioille vapaaehtoinen.

6. Nuorten viljelijöiden tukeminen ja sukupolvenvaihdos

MTK pitää tärkeänä nuorten ja uusien viljelijöiden tukemista sekä sukupolvenvaihdosten edistämistä. Uudistuksessa esitetty nuorten viljelijöiden eri toimenpiteiden tarkastelu kokonaisuutena on kannatettava ajatus, mutta se ei saa johtaa hallinnollisen taakan kasvuun. Nuoria ja uusia viljelijöitä tulee houkutella alalle, mutta yrittäjyyden alkuun tarjotut erilaiset edut tulee rakentaa pitkäjänteistä yrittäjääuraa ajatellen. Nyt riskinä on, että taloudellinen muutos ensimmäisten vuosien jälkeen on liian suuri ja saattaa johtaa virheellisiin päätöksiin yrittäjyyden ensimmäisinä vuosina.

7. Ympäristö- ja ilmastotoimet

MTK kannattaa esitettyä mallia, jossa kansalliset vaatimukset voidaan kompensoida. Ympäristö- ja ilmastotoimien yhdistäminen yhdeksi kokonaisuudeksi tuo joustoa kokonaisuuden rakentamiseen mahdollistaen samalla vaikuttavat toimenpiteet ja järjestelmän yksinkertaistamisen

8. Tuottajan asema ruokaketjussa

MTK painottaa erityisesti tuottajan aseman vahvistamista ja markkina-aseman parantamista elintarvikeketjussa. Kannattavuuden pysyvä parantaminen on perusedellytys maatalouden tulevaisuuden ja investointihalukkuuden varmistamiseksi. MTK vaatii, että EU:n ja kansallisen politiikan tulee tukea viljelijöiden asemaa ruokaketjussa, vahvistaa neuvotteluasemaa ja mahdollistaa oikeudenmukainen arvonmuodostus. Valtioneuvosto korostaa samaa tavoitetta ja pitää tärkeänä, että tuottajien asemaa ruokaketjussa kehitetään EU-lainsäädännön keinoin.

9. Yhteenveto

Valtioneuvoston linjaukset ovat pääosin yhteneviä MTK:n kanssa: painotus rahoituksen riittävyyteen, kannattavuuteen, yksinkertaistamiseen, kansalliseen liikkumavaraan ja tuottajan asemaan. MTK:n kanta poikkeaa oleellisesti valtioneuvoston kannasta ainoastaan alenevan tulotuen alarajan osalta, joka valtioneuvoston kannan mukaan tulisi olla vielä esitettyä alhaisempi. Suomen nykyinen vastaavan tuen eli perustulotuen ja uudelleenjakotuen kokonaistaso on esitetyn liikkumavälin alarajalla ja EU:n keskimääräistä tasoa alempi, mikä ei ole kestävä taso vertailtaessa Suomen palkka tai kustannustasoa EU:n keskimääräiseen tasoon.

Helsingissä 25.11.2025

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Juha Lappalainen
Tutkimuspäällikkö